

Riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter i Laxå kommun

Inledning

Sverige har erkänt fem nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De nationella minoriteternas rättigheter beskrivs i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Enligt minoritetslagen ska kommuner anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Detta styrdokument är kommunövergripande för Laxå kommuns arbete med nationella minoriteter. Det beskriver kommunens skyldighet enligt nationell lagstiftning och hur Laxå kommun arbetar för att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter och hur ansvaret fördelas.

Arbetet med nationella minoriteter ska utformas utifrån Laxå kommuns värdegrund (*positiv attityd – respektfullhet – framåtanda - lyhördhet*) och vision (*en välmående plats med hög trivselfaktor, stark sammanhållning och öppenhet mot omvärlden*). Kommunstyrelsen ansvarar för arbetet med nationella minoriteter.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2009:724

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde kraft 2010. Lagen skärptes 2019 då rättigheterna för de nationella minoriteterna stärktes. Rättigheterna återges även i ett antal andra lagar inom svensk lagstiftning; i språklagen, skollagen, socialtjänstlagen samt i bibliotekslagen.

Minoritetslagen innehåller två nivåer; allmänna bestämmelser som gäller i hela landet och omfattar samtliga fem nationella minoriteter och minoritetsspråk samt bestämmelser om förstärkt skydd för finska, meänkieli respektive samiska i de aktuella förvaltningsområdena. Laxå kommun är en del av det finska förvaltningsområdet (FFO). Arbetet för den sverigefinska minoriteten beskrivs detaljerat i Laxå kommuns handlingsplan för FFO.

Syfte

Syftet med detta styrdokument är att beskriva hur Laxå kommun ska arbeta med nationella de minoriteterna. Laxå kommun tar fram detta dokument för att förtydliga innebörden av minoritetslagstiftningen och dess följder för Laxå kommun.

Mål

Laxå kommuns övergripande mål i arbetet med nationella minoriteter är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och delaktighet samt verka för att bevara och utveckla de nationella minoritetsspråken som levande språk. För att leva upp till minoritetslagens krav ska respektive nämnd anta mål i sin verksamhetsplan.

Riktlinjer för arbetet med nationella minoriteter

Riktlinjerna beskriver kommunens arbete med nationella minoriteter och hur ansvaret är fördelat. Det är kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret för att samordna kommunens minoritetspolitiska arbete.

Information om rättigheter

Enligt minoritetslagen är kommunens främsta uppgift att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter¹

Innebörd för Laxå kommun

Laxå kommun ska verka för att det finns kunskap om nationella minoriteters rättigheter i kommunens organisation. Informationen om nationella minoriteters rättigheter ska vara tillgänglig på kommunens hemsida. När det gäller den sverigefinska minoriteten ska informationen om rättigheter samt Laxå kommuns utbud inom ramen av finskt förvaltningsområde vara tillgänglig på finska.

Inflytande och delaktighet

Enligt minoritetslagen ska kommunen ge de nationella minoriteterna inflytande i frågor som berör dem. Kommunen ska vidare främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta utifrån deras förutsättningar.²

Innebörd för Laxå kommun

Laxå kommun ska verka för att stärka de nationella minoriteternas möjlighet till inflytande. Samtliga nämnder ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. FFO-samordnaren har samordnings- och uppföljningsansvar i de frågor som berör den sverigefinska minoriteten och ansvarar vidare för att återkommande samråd sker med de berörda.

Skydda och främja språk och kultur

Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken samt att skapa goda förutsättningar för de nationella minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns möjlighet att utveckla en kulturell identitet och använda sitt minoritetsspråk ska särskilt främjas, detta skydd har förstärkts då FNs barnkonventionen har blivit lag i Sverige.³ I en kommun som är en del av finskt förvaltningsområde har barnen som har anknytning till finska språket rätt till förskoleundervisning på finska.

¹ Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk 3 §

² Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk 5 §

³ Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk 4 §

Innebörd för Laxå kommun

Laxå kommun ska beakta de nationella minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur.

- Barn- och utbildningsnämnden informerar om rätten till modersmålsundervisning på minoritetsspråk.
- Kulturnämnden ansvarar för att bibliotekets utbud av medier och litteratur på de nationella minoritetsspråken uppdateras utifrån relevans och efterfrågan. Kulturnämnden informerar om möjligheten för de nationella minoriteterna att bilda föreningar och söka de föreningsbidrag som kommunen erbjuder kulturföreningar.

Innebörd för Laxå kommun som en del av förvaltningsområdet för finska språket

Laxå kommun ska beakta den sverigefinska minoritetens möjlighet att behålla och utveckla sin kultur.

- Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för information, planering och genomförande av förskoleverksamhet på finska
- Finskt förvaltningsområde planerar och genomför i samarbete med kulturnämnden kulturevenemang som synliggör den sverigefinska minoriteten.
- I sitt arbete med kommunens identitet ska Laxå kommun synliggöra den sverigefinska minoriteten samt lyfta fram bygdens äldre skogsfinska historia som en självklar del av kommunens identitet.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Samtliga nationella minoritetsspråk

Kommunen ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen på nationellt minoritetsspråk om kommunen har personal som har sådana språkkunskaper. Inom ramen för äldreomsorg på minoritetsspråk ska de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet beaktas. Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd om rätten till äldreomsorg på sitt minoritetsspråk.⁴

Äldreomsorg på finska

En kommun som ingår förvaltningsområdet för finska språket ska erbjuda den som så begär, att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen på finska, av personal som behärskar språket. Kommunen ska inom ramen för äldreomsorg på finska beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

⁴ Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk 18 §

Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd om rätten till äldreomsorg på finska samt verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska.⁵

Innebörd för Laxå kommun

Samtliga nationella minoriteter

Minoritetslagstiftningen ska vara känd inom socialförvaltningens samtliga verksamheter. Kunskaper i nationella minoritetsspråk bland personalen ska kartläggas och ska vara meriterande i anställningsprocessen inom äldreomsorgen. Information om rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk ska vara tillgänglig för alla kommuninvånare. Brukarnas möjligheter att upprätthålla sin kulturella identitet ska beaktas genom en dialog med brukare/anhöriga.

Innebörd för Laxå kommun som en del av förvaltningsområdet för finska språket

Laxå kommun ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska. Befintlig finsktalande personal ska ha möjlighet att förbättra sina kunskaper i finska språket. För att kunna tillgodose kravet för omfattning av vård och omsorg som hel eller en väsentlig del ska Laxå kommun verka för att när det är görligt, ha avdelningar med finsk profil. Brukare som tillhör den sverigefinska minoriteten ska ges möjlighet att upprätthålla sin finska identitet genom lämpliga insatser som FFO ansvarar för.

^{5 5} Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 6 §